

Rajoituskäsikirja
Ydinalan tuotteet
9.12.2021

Ydinalan tuotteet

Yleistä

Ydinenergialain 990/1987 (jäljempänä YEL) ja sen perusteella toimeenpantavan valvonnan tarkoituksena on pitää ydinenergiankäyttö yhteiskunnan kokonaisedun mukaisena ja varmistaa, että ydinenergian käyttö on ihmisen ja ympäristön kannalta turvallista eikä edistä ydinaseiden leviämistä. Valvontaviranomaisena on Säteilyturvakeskus. Ydinenergialain mukaan ydinenergian käyttö on kielletty ilman lain edellyttämää lupaa. Ydinenergian käyttöä on mm. ydinaineiden, ydinjätteiden, uraania ja toriumia sisältävien malmien ja malmirikasteiden sekä eräiden ydinaseiden leviämisen kannalta merkittävien aineiden, laitteiden ja tietoaineistojen vienti ja tuonti. Edellä mainitut aineet ja laitteet on määriteltä ydinenergialaissa ja -asetuksessa (Liite 1).

Vienti

Ydinaseiden leviämisen estämisen vuoksi valvottavien ydinalan tuotteiden (ydinaineet, malmit ja malmirikasteet, muut aineet, laitteet ja tietoaineistot) vientiin sovelletaan kuitenkin kaksikäyttötuotteiden ja -teknologian vientiä koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 2021/821. Valvottavat tuotteet on lueteltu asetuksen liitteen I ryhmässä 0.

Ydinjätteiden vienti on mahdollista vain poikkeustapauksissa. Pääsääntöisesti Suomessa syntyneet ydinjätteet on varastoitava tai sijoitettava pysyvästi tarkoitetulle tavalla Suomeen.

Ydinalan tuotteiden vientiluvat myöntää kaksikäyttötuotteiden lupien tapaan ulkoministeriö. Ydinjätteiden vientiluvan muotoa ei ole säädely.

Yhteisötoimitukset (siirrot EU:n alueella)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/821 mukaan luvanvaraisia ovat myös sen liitteessä IV mainittujen kaksikäyttötuotteiden yhteisötoimitukset. Tähän ryhmään kuuluvat kaikki ydinalan tuotteet lukuun ottamatta köyhdytettyä, luonnon ja matalasti rikastettua uraania. Luvat EU:n sisäisiin siirtoihin myöntää ulkoministeriö.

Tuonti

Ydinaseiden leviämisen estämisen vuoksi valvottavat ydinaineet, muut aineet, laitteet ja tietoaineistot), joiden tuontiin sovelletaan ydinenergialakia, on lueteltu ydinenergia-asetuksen 161/1988 A-liitteessä. Tietoaineistojen tuontiin tarvitaan lupa vain, jos niihin kohdistuu alkuperämaaraajoituksia. Näiden lisäksi tuontilupa tarvitaan myös uraania ja toriumia sisältävien malmien ja malmirikasteiden sekä ydinjätteiden tuontiin.

Rajoituskäsikirja
Ydinalan tuotteet
9.12.2021

Ydinjätteiden tuonti on vähäistä, koska ydinenergialain mukaan muualla kuin Suomessa syntyneiden ydinjätteiden käsittely ja varastointi Suomessa on pääsääntöisesti kielletty. Pieniä ydinjättemääriä voidaan kuitenkin tuoda tutkimustarkoituksiin.

Ydinalan tuotteiden tuontiluvan myöntää Säteilyturvakeskus. Lupien muotoa ei ole säädelty (Liite 2).

Muuta

Ydinenergialain kannalta merkitykseltään vähäiset ydinalan tuotteet ja toiminnot voidaan asetuksella vapauttaa luvasta (YEA 3 luku). Tällöin edellytetään ilmoitusta Säteilyturvakeskukselle (YEA 17 luku).

Tullimenettelyt

Ydinenergialaissa **tuontina** ymmärretään tuotteen tuleminen toisesta valtiosta Suomeen. Ydinenergialainsäädännössä ei ole määritelty **kauttakuljetusta**, vaan siihen ajatellaan tarvittavan tuonti- ja vientiluvan lisäksi hallussapito ja mahdollisesti kuljetuslupa (jos kyseessä on sellainen aine, jonka kuljetukseen tarvitaan lupa).

Ydinaineiden vientiin sovelletaan kaksikäyttötuoterajoitusta eli katso Rajoituskäsikirjan kaksikäyttötuoteosuus.

Asikkaan velvollisuudet

Lupahakemuksen lisäksi ydinaineiden tapauksessa viennistä ja tuonnista on etukäteen ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle.

Ydinenergia-asetus 115 a §

Kun ydinaineita, ydinjätteitä, 8 §:ssä mainittuja aineita, laitteita, laitteistoja tai tietoaaineistoja taikka uraania tai toriumia sisältäviä malmeja tuodaan Euroopan yhteisöjen ulkopuolelta taikka ydinjätteitä tai uraania tai toriumia sisältäviä malmeja viedään yhteisöjen ulkopuolelle, niiden laatu ja määrä sekä luvanvaraisuus on ilmoitettava selvästi tullii-ilmoituksessa tai siihen liitetyssä selvityksessä. Tulli-ilmoitukseen on lisäksi merkittävä kyseiseen vientiin tai tuontiin oikeuttavan ydinenergialain mukaisen luvan numero. Jos tuontiin tai vientiin ei tarvita lupaa, tullii-ilmoitukseen on liitettävä 132 ja 133 §:ssä mainituissa tapauksissa 136 §:n 3 momentissa tarkoitettu jäljennös Säteilyturvakeskukselle tehdystä ilmoituksesta Säteilyturvakeskuksen merkinnällä varustettuna

Rajoituskäsikirja
Ydinalan tuotteet
9.12.2021

Tullin tehtävät

Ydinenergia-asetus 115 b §

Luovutettaessa yhteisöjen ulkopuolelta tuleva lähetys tullitoimipaikasta tulliviranomaisen on tarkastettava, että luovutuksensaajalla tai hänen valtuuttamallaan asiamiehellä on STUK:n lupa maahantuontiin, jollei maahantuontia ole 3 luvun perusteella vapautettu luvanvaraisuudesta.

Sovellettava lainsäädäntö

- Ydinenergialaki 990/1987
- Ydinenergia-asetus 161/1988
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2021/821
- Vientivalvontalaki 562/1996

Liitteet

Liite 1: Määritelmiä

Liite 2: Säteilyturvakeskuksen myöntämän tuontiluvan malli

Rajoituskäsikirja
Ydinalan tuotteet
9.12.2021

Liite 1

Määritelmiä

Ydinaineella tarkoitetaan ydinenergian aikaansaamiseen soveltuvia erityisiä halkeamiskelpoisia aineita ja lähtöaineita kuten uraania, toriumia ja plutoniumia (YEL 3 § 2)

Ydinjätteellä tarkoitetaan (YEL 3 § 3):

- ydinenergian käytön yhteydessä tai seurauksena syntyneitä radioaktiivisia jätteitä sekä
- sellaisia ydinenergian käytön yhteydessä tai seurauksena radioaktiiviseksi muuttuneita aineita, esineitä ja rakenteita jotka on poistettu käytöstä ja joiden radioaktiivisuudesta aiheutuvan vaaran vuoksi tarvitaan erityisiä toimenpiteitä.

Uraania ja toriumia sisältävää malmia on kivennäinen (YEA 2 § 1),

- jossa uraanin keskimääräinen pitoisuus on suurempi kuin 1 kg tonnissa; tai
- toriumiin keskimääräinen pitoisuus on suurempi kuin 30 kg tonnissa, jollei kyseessä ole monatsiitista, tai suurempi kuin 100 kg tonnissa, jos kyse on monatsiitista.

Uraania ja toriumia sisältävää malmirikastetta (YEA 2 § 1) on malmista kemiallisin ja kivennäisten jalostuksessa tavanomaisia fysikaalisia menetelmiä käyttäen tuotettu aine, joka koostumuksensa ja sisältämiensä epäpuhtauksien vuoksi ei sellaisenaan sovellu ydinpolttoaineen valmistukseen tai isotooppiseen rikastukseen, mutta jossa uraanin pitoisuus on suurempi kuin 1 kg tonnissa tai toriumin pitoisuus suurempi kuin 30 kg tonnissa.

Rajoituskäsikirja
Ydinalan tuotteet
9.12.2021

Liite 2

Säteilyturvakeskuksen (STUK) myöntämä ydinalan tuotteiden tuontilupa (malli)

LUPA

1 (5)

3.1.2001

C214/229

Yhtiö Oy
Ydinkatu 5
00000 HELSINKI

Ydinpolttoainelupahakemus 0-4/9/559, 7.11.2003

Euratomin valvontaleimalla "P" varustetun ydinpolttoaineen maahantuonti Ruotsista Säteilyturvakeskus on tarkastanut Yhtiö Oy:n hakemuksen 0-4/9/559 7.11.2003 ja todennut, että hakemuksen hyväksymiselle ei ole ydinenergialaista tai säteilylaista aiheutuvaa estettä. Täten Säteilyturvakeskus on ydinenergia-asetuksen 53 a §:n nojalla päättänyt myöntää Yhtiö Oy:lle ydinenergialain 2 ja 8 §:ssä tarkoitetun luvan tuoda maahan xxxxx ydinvoimalaitosyksiköitä xxxxx 1 ja 2 varten säteilyttämätöntä ydinpolttoainetta Ruotsista.

Ydinaineen laatu ja määrä

Yhteensä enintään 7 500 kg (43 nippua) isotoopin U-235 suhteen enintään 5 % rikastettua uraania säteilyttämättömänä ydinpolttoaineena. Maahantuotava uraani on varustettu Euratomin valvontaleimalla "P" ja siihen sovelletaan Suomen ja Ruotsin välisellä noottienvaihdolla vuonna 1983 annettuja sitoumuksia.

Toimitustapa- ja ajankohta

Laiva- ja/tai maantiekuljetuksena vuoden 2002 aikana.

Luvan ehdot

- Edellä mainitun uraanin hankinnassa on noudatettava Euratom-sopimuksen VI luvun ja sen nojalla annettuja määräyksiä.
- Maahantuodun uraanin maastaviennistä on ilmoitettava etukäteen Säteilyturvakeskukselle.

Luvan voimassaolo

Tämä lupa on voimassa 31.12.2004